

אותו לאותן ארוכות — לא יעשנה כדרכה, שמעמיד את הכרעים ותוקע בהן את הארוכות וקושר את העור, כיון שהוא דרך בנין. אלא ימתח את העור תחילה, ויביא את הארוכות ויקשור את העור אליהן, ואחר כך יזקוף את כרעי המטה, ויתקע את הארוכות בהן.⁽²⁾

וכן הוא הדין בחביתא [חבית] כשמסדרין את החביות באוצר, ומושיבין חבית אחת על שתי חביות, לא יסדר את התחתונות תחילה ויושיב עליהן את העליונה, אלא יאחז את החבית העליונה בידו, ויסדר תחתיה את שתי החביות.

שנינו במשנה: ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן בדלת:

קא סלקא דעתין בפירוש משנתנו: ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן אין סומכין את הקדרה בדלת, ולפיכך תמחה הגמרא:

וכי סומכים קדירה בדלת סלקא דעתך? וכי יש מי שסומך קדרה בדלת, והלוא תישבר [רש"י]?

אלא אימא כך: וכן הדלת, אין סומכין אותה בבקעת.

תנו רבנן:

אין סומכין את הקדרה בבקעת. וכן לא

אמר רב יהודה: האי מדורתא [היסק גדול שעושים לפני השרים, העשויה כעין בנין, שמסדרים ארבעה כתלים מן העצים, ועליהם מסדר עצים כמין גג, ומסיקן], חילוק יש בדין עשייתה ביום טוב:

אם בונה את המדורה מלמעלה למטה, שמסדר תחילה את הגג ואחר כך את הכתלים, שאינו דרך בנין — שרי.

ואם בונה זאת מלמטה למעלה, תחילה את הכתלים ועליהם את הגג כדרך בנין — אסור.

וכן הוא הדין בכיעתא [ביצה], שמושיבין אותה על גבי כלי חלול, ומעמיד את הכלי על גבי הגחלים כדי שתיצלה הביצה, לא יעמיד את הכלי תחילה ואחר כך יתן עליו את הביצה, שזה כדרך בנין, אלא יאחז את הכלי בידו, ויושיב עליו את הביצה, ואחר כך יעמיד הכלי על גבי הגחלים.⁽¹⁾

וכן הוא הדין בקדרה ששופתין אותה על שתי חביות, והאש תחתיה, רק אם מחזיק תחילה את הקדרה באויר, ואחר כך יניח תחתיה את החביות הרי זה מותר. ואם מניח תחילה ואחר כך שם את הקדרה, אסור.

וכן הוא הדין בפוריא, שהיא מיטה מתפרקת של שרים, ותוקעים קורות ארוכות [ארוכות המטה] בכרעי המיטה משני ראשיה, ופורסים את העור ששוכבין עליו וקושרים

1. ברש"י מבואר שאפילו אם נותנו על גבי אסקלא שמעמידין אותה על רגלים במרחק מועט מן הגחלין ואין מחיצות מצדיה, אף הוא אסור. ובתוספות חלקו על זה, שהיות ואין בה מחיצות לא הוי כעין בנין.

2. מרש"י שלא הזכיר מחיצות בכרעי המיטה, נראה שהאיסור הוא אף במיטות כעין שלנו שאין להם מחיצות, וראה בתוספות שכתבו, דבכי האי גוונא אין איסור; וכעין זה נחלקו גם גבי ביצה, ראה שם.

יסמוך את הדלת בבקעת לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה, וכפי שנתבאר במשנה.

ורבי שמעון, דלית ליה מוקצה, מתיר.

שנינו במשנה: ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביום טוב, ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר:

והניחה הגמרא, שטעמו של תנא קמא שאוסר, הוא משום מוקצה, לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה.

והוינן בה: אם כן, לימא רבי אלעזר ברבי שמעון שמתיר, הוא משום דכאבוה [רבי שמעון] סבירא ליה, דלית ליה מוקצה?

ודחינן: לא. אין זה הטעם כמו שהנחנו כי משום מוקצה אסר תנא קמא, ורבי אלעזר ברבי שמעון שמתיר סובר כרבי שמעון אביו דלית ליה מוקצה, ומכח זה הוא מתיר. אלא לעולם גם לדברי תנא קמא אין איסור להשתמש במקל מצד דיני מוקצה אלא מחמת ענין אחר.

ומאידיך, בהא, בהנהגת הבהמה במקל ביום טוב — יכול להיות כי אפילו רבי שמעון אביו של רבי אלעזר, דלית ליה מוקצה, מודה שאסור, כדברי תנא קמא.

כי טעם האיסור של הנהגת בהמה במקל ביום טוב הוא משום שנראה כי עומד הוא להוליכה למקום רחוק, שלצורך זה דרוש מקל, ומחזי כמאן דאזיל לחננא, והרי הוא נראה כמי שהולך למוכרה בשוק, הנקרא "מחול" [לפי שבני אדם סובבים והולכים בו כמו הנשים הסובבות במחולות].

ואם כן, רבי אלעזר ברבי שמעון שמתיר, אינו ענין לדברי אביו דלית ליה מוקצה.

התירו חכמים לטלטל עצים ביום טוב לצורך הסקה.

לכאורה, אין צורך להגיע להיתר מיוחד להסיק בעצים, שהרי ביום טוב מותרת הבערה, והעצים יש בהם שימוש ביום טוב כעצי הסקה, ואם כן אינם כאבנים ועפר. ומסביר רש"י [לקמן בעמוד ב ד"ה לא יטול], שסתם עצים עומדים לעשות מהם כלים, שהוא דבר האסור לעשותו ביום טוב, ומכח זה הם היו צריכים להיות מוקצים, ובאו חכמים והתירו ליטלם לצורך הסקה. ונחלקו עתה בגמרא אמוראים מה דינם של העצים לגבי שימושים נוספים המותרים ביום טוב, האם גם אותם התירו חכמים להשתמש בעצים, או שאסרום מחמת מוקצה.

ומביאה הגמרא שנחלקו אמוראים בדין נטילת חזרא [ענף עץ חד] שלא לצורך הסקה אלא כדי לתוקעו בצלי כמין שפוד, ולצלות בו:

רב נחמן אסר ביום טוב, וכדמפרש ואזיל.

ורב ששת שרי התיר.

ומפרשת הגמרא באיזה חזרא נחלקו, ובטעם מחלוקתם:

בחזרא רטיבא [ענף רטוב] — כולי עלמא לא פליגי דאסור, הואיל ואינו ראוי לטלטלו אפילו להסקה, כיון שאין מסיקין בעץ רטוב.

כי פליגי בחזרא יבשתא, בענף יבש שראוי לטלטלו להסקה. וזה הוא טעם מחלוקתם:

מאן דאסר, רב נחמן, אמר לך: לא נתנו עצים אלא להסקה, הואיל וסתם עצים לאיסור הם עומדים לעשות מהם כלים, לא

התירו חכמים לטלטלם אלא להסקה בלבד.
ומאן דשרי, אמר לך: מה לי לצלות בו
 לעשות ממנו שפוד לתחוב בו את הבשר כדי
 לצלותו, ומה לי לצלות בגחלתו. וכשם
 שהתירו להסיקו ולצלות בגחלתו, כך התירו
 לצלות בו.

איכא דאמרי:

ביבשתא שהוא ראוי להסקה — **כולי עלמא**
לא פליגי דשרי, כי מה לי לצלות בו מה לי
 לצלות בגחלתו.

כי פליגי ברטיבתא:

מאן דאסר, טעמו הוא כיון **דלא חזי להסקה,**
 ושוב אין שייך לומר בו מה לי לצלות בו
 מה לי לצלות בגחלתו.

ומאן דשרי אמר לך: הא חזי הרי ראוי עץ
 רטוב להיסק גדול, שבו הוא בוער, ומה לי
 לצלות בו מה לי לצלות בגחלתו.

והלכתא, למאן דאית ליה מוקצה — כך
 היא ההלכה בחזרא [רש"י]:

חזרא **יבשתא שרי,** אבל חזרא **רטיבתא**
אסר.

דרש רבא, הסובר כרבי יהודה, דאית ליה
 מוקצה::

א. **אשה לא תכנס לדיר העצים ליטול מהן**
"אור", חתיכת עץ כדי לחתות בו את התנור,
 לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה, אלא אם
 כן נעשו כלי מבעוד יום על ידי יחודם לכך.

ואור שהוכן מערב יום טוב לחתות בו את
 התנור [וכלי הוא!] — אם אירע שהוא
נשבר ביום טוב, אסור להסיקו בתורת עץ
 בעלמא **ביום טוב.**

לפי שמסיקין בכלים שלמים, ואין מסיקין
בשברי כלים משום מוקצה, וכמו שנתבאר
 לעיל לב א.

ותמהינן: וכי רצונך **למימרא דרבא** —
כרבי יהודה סבירא ליה, דאית ליה מוקצה?!

והא אמר ליה רבא **לשמעיה** [לשמשו]: **טוי**
לי בר ארזא ושדי מעיה לשונרא [צלה לי אוז
 קטן והשלך את בני מעיו לחתול]!

והרי לרבי יהודה אסור לטלטל את בני
 המעים, הואיל ומאתמול מוכן היה לאדם
 ולא לכלבים, והאיך התיר רבא לטלטל את
 בני המעים?!

ומשנינן: **התם,** בבני מעים, כיון דמסרחי
 [מסריחים הם] אם לא יתנם באותו יום
 לחתול, כבר מאתמול דעתיה עלויה דעתו
 עליהם להשליכם לחתול.

מתניתין:

רבי אליעזר אומר: נוטל אדם קיסם מעצים
שלפניו בבית (3) כדי לחצוץ בו את שיניו, כי
 כל מה שבחצר מוכן הוא, ומותר לטלטלם
 ואפילו שלא להסקה.

ואף מוגב [אוסף] קסמין דקין וקשין מן
החצר, למרות שטורח לאוספן ממנה,

3. ביאר רש"י: דעת רבי אליעזר, שאפילו מן
 העצים שאינם לפניו מותר ליטול, שהרי "כל מה

3. ביאר רש"י: דעת רבי אליעזר, שאפילו מן
 העצים שאינם לפניו מותר ליטול, שהרי "כל מה

ולא מן העפר [קרקע קשה כשחופרים אותה מוציאה אש].

[ולא מן הרעפים, ב"ח מחקן].

ולא מן המים [קרני השמש, העוברות דרך מים הנמצאים בכלי זכוכית, מסוגלות להצית אש בנעורת הנוגעת בזכוכית החמה].

ואין מלבנין את הרעפים [שמכסין בהם את הגג] באש כדי לצלות בהן [עליהן], ובגמרא יתבאר הטעם.

גמרא:

אמר רב יהודה: המתקן אוכלי בהמה, כגון ג-ב-1 שקוטם קש ועלי קנים [שהם אוכלי בהמה] כדי לחצוץ בהם את שיניו — שבשאר עצים חשוב תיקון כלי — אין בהם משום תיקון כלי, כי כל דבר שראוי למאכל בהמה אין עליו שם כלי [מ"ב].

איתיביה רב כהנא לרב יהודה מהא דתניא: מטלטלין עצי בשמים כדי להריח בהן, וכדי להניף בהן אויר קריר לחולה.

ומוללו לענף של עץ הבשמים בין אצבעותיו כדי להוציא את ריחו, ומריח בו.

ולא יקטמנו, לא יחתכנו כדי שיהא מקום הקטימה לח וריחו נודף, להריח בו, גזירה שמא יקטמנו כדי לחצוץ בו את שיניו, שדבר זה אסור מדאורייתא מפני שעושהו

ומדליק, (4) היות שכל מה שבחצר — מוכן הוא! ואין אומרים הואיל וטורח לקוששן לא הוּו מן המוכן.

וחכמים אומרים מנבב קסמין דקים רק משלפניו, ורק מדליק, אבל אינו חוצץ בהן את שיניו.

ובשני ענינים נחלקו רבי אליעזר וחכמים:

א. לרבי אליעזר מגבב קסמין דקין אפילו מן החצר, ואילו לחכמים אינו מגבבן רק משלפניו, כי הואיל ודקין הן וטורח לקוששן, אינם עומדים לכך מאתמול.

ב. לרבי אליעזר מותר ליטול קיסם אפילו מעצים שבחצר, ואילו לחכמים אין מותר אלא להדליק בהם ולא לחצוץ בהם את שיניו, כי לדעתם לא נתנו עצים אלא להסקה.

אין מוציין ביום טוב את האור [אין יוצרים אש חדשה] משום "מוליד" בכך אש חדשה שלא היתה מערב יום טוב, ולא הותרה הבערת אש חדשה היות ואפשר לעשותה מערב יום טוב, ולכן אין מוציין ביום טוב את האש —

לא מן העצים, על ידי חיכוך עצים זה בזה, או על ידי שמכים עצים זה בזה עד שתצא האש. (5)

ולא מן חכוך האבנים.

4. אלא להדליקה, וזה הוא עיקר החידוש בענין זה. אבל המאירי כתב: על ידי בקוע העצים הקשים יוצאים לפעמים שביכים של אש.

5. לחכמים חלוקים עליו ואומרים: אפילו משלפניו אינו נוטל קיסם כדי לחצוץ בו שיניו.

4. לאו דוקא "מדליק", אלא שאין צורך באיסוף